

Draga Olteanu: „Pentru că nimeni n-a vrut să-mi scrie rolul, mi l-am scris singură”

— Am greșit față de dumneata, Draga Olteanu-Matei, o recunosc cu mîna pe inimă, deși sper că după patru ani se șterg cupele gazetărești fie și numai din memoria cititorilor. Am intitulat atunci un interviu publicat tot în aceste pagini, «Strălucitul solo al viorii a doua», iar vioara a doua erai... da, erai, dumneata, pentru că nu știusem decît să privesc înapoi cu minie, în trecutul dumitale artistic, populat cu roluri secundare. Dacă aș fi avut harul de a ținti în viitor, aș fi văzut că în doar patru ani vei ocupa prim-planul artei filmice și scenice românești.

— Dar tot cu roluri episodice, partituri pentru vioara a doua, așa că nu-ți fă nechezuri degeaba. **Ilustrate cu flori de cîmp mi-a adus premiul ACIN, nu Patima.** Pentru cele două scene din piesa «Comoara din deal» m-au lăudat în fel și chip cronicarii, în «Căsătoria» lui Gogol i-au găsit miresei tot soiul de cusururi și poate că e și drept să fie așa. De ce să credem că numai el, eroul principal, poate face și desface totul, că numai el susține pe umerii lui ecranul și cerul? Eu zic că un film de la care spectatorul rămîne numai cu impresia personajului principal e un film sărac și vădov. Viața o alcătuim noi toți, nu? mari și mici, totul e să o trăiești cinstit și cu măsură, de-adevăratelea ori în artă, fără blazările și plictisul marilor actori distribuiți în roluri mărunte, fără lăcomia actorilor vanitoși de a țîșni în față și a ieși cu un cap peste ceilalți, în orice rolșor ar avea. Am împlinit acum, nu demult, 20 de ani de teatru și m-am răfuit eu cu mine, așa, între noi două, în secret, dar oricît de necruțătoare aș fi cu alții sau cu mine, n-am găsit în urmă vreun rol de care să-mi fi bătut joc. Să nu-mi fi reușit, poate, dar să nu-l muncesc cu cinste, nu.

— Îți cunosc demult modestia și timiditatea, în care nu crede, te asigur, nimeni din cei ce-ți cunosc temperamentul vulcanic de pe scenă sau ecran. Îți știu bine și aceste cuvinte care te obsedează — muncă, cinste, ba chiar și explozivul «gepizii», cu acest cuvînt îi numești pe toți cei care nu iubesc, să zicem, celelalte două prime (și piramidale) cuvinte. Dar nu crezi că prea multă modestie — ca și prea multă mînt — strică neori? Mă gîndesc acum la felul prea «autocritic» în care îți vezi rolurile...

— Nu, nu cred. Cînd sînt împreună cu personajul meu, la mine acasă, cînd umblu în vise prin viața lui, cînd sînt doar eu față în față cu el, îmi iese perfect — iată, nu mai sînt modestă — iese! Așa cum îl vreau eu. Văd filmul cadru cu cadru, mișcare cu mișcare, văd personajul, îl văd plin și cuta de la colțul gurii. Cînd însă îl reîntînesc — mă reîntînesc pe ecran, îmi vine citeodată să mă omor. Nu le recunosc. Nu sînt nici eu, nici el, cel adevărat. Am aflat însă demult că vina nu e numai a mea, că sîntem tare mulți în cinematografie care ne putem împărți nu att meritele, cît și păcatele... Dacă e să trăiesc totul, într-o lume cu adevărat a mea, netulburată de nimeni și nimic,

e aici, la măsura asta unde-mi scriu scenariile.

— Iată-te deci în fața celei mai noi posturi a dumitale: cea a scrisului. Zăcea în dumneata și nu știai...

— Nu zîmbi, așa e, nu știam. Dar am descoperit-o cu o bucurie extraordinară: scriu cu voluptate, văd în capul meu niște filme nemaipomenite și mă chinul să le scot de pe retină, să le aștern pe hîrtie, să le fotografiez rapid cu cuvintele... Cînd joci, ai doar un personaj pe mîna. Aici ai

îndemînă mai ales printre poveștile pentru copii... Ne-ai mai întors odată pe dos atunci cînd ai declarat — și ai demonstrat «și în film» — că preferi drama și poezia, comediile. Că rîsul, dacă e scris, presupune o mizantropie care nu ție în fire și dacă e senin, o anume superficialitate pe care nu o suportă. Aștepti deci marile roluri tragice, nu? Dar iată, te-am «prins» scriind un scenariu pentru «Chirița».

— Nu a fost nici o clipă ideea mea. Eu voiam Mara, nu Chirița... Dar mi l-a cerut

replică, pe silabă, cu penița subțire muiată în tus.

— Și sper să ai grijă și de Chirița... Cînd va mi-ai mărturisit că te simți încă îndatorată artistic față de Chirița jucată pe scenă, poate că cea de pe ecran își va plăti definitiv datoriile, nu? Ceva mă uimește totuși: dumneata, o actriță cu un simț att de puternic al realității, prezență a cotidianului, dumneata care faci să trăiască pe scenă pînă și o fantezie, cum de-ți lași fantezia să se plimbe numai printre basme și vodeviluri, numai printre istorii de altă dată, și nu te simți atrasă de personaje ale zilelor noastre?

— De ce spui asta? N-am fost șefă de cadre în Filip cel bun? N-am fost șefă de creșă în Zile fierbinți? N-am fost nevasta unui președinte de CAP în Toamna bobocilor? Nu voi fi curînd-curînd promovată din postul de nevastă în cel de chiar președintă, dorită, aleasă de sat, al CAP-ului din Toamna bărbaților, în care Petre Sălcudeanu își continuă povestea din prima Toamnă... cea a bobocilor...

— N-aș spune că nu privesc cu interes feminist promovările acestea pe linie «de femei» și că nu așteptăm cu nerăbdare acest nou film fie și pentru că, iată, «pune o problemă» pe care o cam neglijează arta noastră...

— Pînă la urmă, se pare, însă, că eroina mea s-ar trage cu mare plăcere la ea acasă, la treburile din bătaură, îmboldindu-și bărbatul să-și reia treburile «bărbătești» de conducere...

— Să ne aminăm zic impulsurile polemice pentru paginile revistei «Femeia» și pentru momentul apariției filmului, iar pînă atunci...

— ...Pînă atunci scriu, așa cum mă provocai un scenariu de actualitate. Se va numi — probabil — «Instantanee» și va fi un film văzut cu un ochi de moralist, un film alcătuit numai din povești de viață adevărate, cunoscute personal de mine, și care va întreba, încercînd să și răspundă, de ce? care e cauza profundă, ce se întîmplă cu fetele astea care-și caută miri și castele în Spania, cum încep și cum se isprăvesc «marile» lor aventuri mai mult sau mai puțin maritale, care e soarta lor? Știi cum îmi scriu eu scenariile? Întîi îmi povestesc mie o acțiune: o serie de monoloage, o suită de descrieri de locuri, de situații. Pe urmă, trec la ecranizarea poveștii mele — fac dialogul, decupez — pentru că eu nu știu decît să ecranizez. Filmul acesta va avea o tonalitate publicistică — sper — așa vrea să aibă nervul, prospețimea, forța de impact a acestei specii.

— Te-am auzit cu toții vorbind, la tribuna Congresului educației politice și culturii socialiste, despre răspunderea artistului, despre răspunderea sa etică și estetică. Despre nevoia artei de a pune mai hotărît mîna la modelarea conștiințelor. Și iată că nu rămîi deloc la vorbe, Draga Olteanu-Matei...

Sanda FAUR

În «Chirița» decorul e vechi, dar sentimentul mereu nou: disprețul nostru față de arivism

o lume întreagă în care poți scormoni, ai spațiu, poți trăi cît și cînd vrei, poți să fii cine vrei.

— Și totuși, ce te-a făcut să începi a scrie?

— Nevoia. Am vrut să joc «Patima» și nimeni n-a vrut să-mi scrie rolul. Ce era să fac? L-am scris eu.

— Te gîndesti numai la filme pe care le-ai putea juca dumneata?

— Nu te lua după Patima. În sertarul meu se află scris așa, pentru sufletul meu — un scenariu după «Dumbrava minunată» și un altul după un vechi basm maramureșean, «Aghiron Viteazul». Am început și scenariul unui musical după «Capra cu trei iezi»...

— Esti un om plin de surprize, Draga Olteanu-Matei; cine ar fi crezut să te simți la

tovarășul Dumitru Fernoagă, la casa de filme pe care o conduce domnia sa a fost produs filmul Patima și colaborarea noastră avea — cum ne place nouă să spunem — tradiție. Pe urmă, treaba m-a și prins: am trecut prin toate piesele și vodevilurile lui Alecsandri, am ales de-acolo toate personajele care mi-au convenit, care au convenit desfășurării eroinei, dar mai ales ideii care mă interesa: cea a arivismului. Va fi un film polemic care va pălmu, printre hohote un viciu omenesc pe care îl detest. În Patima, trăia lăcomia de bani. Aici, în «Chirița» secolului trecut, setea de putere, de poziție, de aur. Pînă la urmă, Chiriței nici nu-i mai ajunge pămîntul, și o ia în sus, cu balonul. Nu e chiar att de demodată Chirița noastră... Poate de aceea e și att de diferit scenariul: îl lucrez pe

posibilități posibile

Omul care fluieră

Există unele idei care îți revin din cînd în cînd și nu te scapă din ghiarele lor. Așa, de pildă, demult încă voiam să filmez un om care, pentru a-și manifesta satisfacția la ascultarea unui concert de Bach, începe în plin Ateneu Român să fluiera. Veți spune că o asemenea scenă trebuie s-o inventezi, pentru că nu există. Într-adevăr, la Ateneu nu există. Niciodată frumusețea artei nu a pătruns în sufletul și mințea omului în sunet de fluierături. Dar atunci înseamnă că muzica ușoară nu e artă? Priveam odată, la montaj, imagini filmate într-o sală unde avea loc un concert de muzică ușoară. (Foarte bun concert, de altfel) Aveam în prim-plan chipurile unor oameni care fluierau. Și nu oricînd, ci chiar în timpul interpretării melodiei. Melodia nu se mai auzea, se auzeau doar fluierăturile. Poate că prin alte părți, fluieratul este un semn de încîntare. Știam că pe la noi este exact invers. Vor oare cei care fluieră să arate că sînt la curent cu obiceiuri de aiurea? Pot s-o arate, zic eu, altfel.

Închipuți-vă și încercați să priviți cu ochii minții prim-planul unui om care fluiera la un concert de muzică ușoară. Este îngrozitor!

Eu n-am avut curajul să-l montez într-un documentar. Sînt gata să accept orice critică.

Alexandru STARK

aventura scenariului

Eu și Mozart

Unde sînt vremurile patriarhale, cînd un cetățean sau altul, indiferent de originea socială sau pregătirea intelectuală, putea afirma pe răspundere proprie, cu convingerea că nu va putea fi contrazis: «Viața mea e un roman»? În definitiv, ce decurgea din această afirmație? Fie că acela care considera că viața sa e un roman își scria viața, o încheia într-un sertar sau o încredința unei edituri, urmînd ca editura să stabilească în ce măsură romanul respectiv era roman sau pur și simplu viața autorului, fie că afirmația rămînea o simplă afirmație, fără nici un fel de consecințe culturale-artistice, astfel că un număr considerabil de romane rămîneau nescrise și, ca atare, nepublicate, spre fericirea sau ignoranța unor generații de cititori.

De cînd, însă, cinematograful ne-a invadat existența, cu nepăsarea sa agresivă și totală față de limite și reguli, mai nimeni nu-și mai evaluează viața în unități de măsură romanești. «Viața mea e un roman» a devenit o biată platitudine rezervată exclusiv romancierilor profesioniști. Acum totul se măsoară în cine-unități: «Viața mea e un film». Nici această afirmație nu ar avea consecințe culturale-artistice, dacă nu s-ar fi creat conștiința că a filma o viață e cel mai simplu și mai la îndemînă lucru de pe lume. La urma urmei, se pot face filme despre viața lui Paganini sau Papillon, ca să luăm doar două personalități aflate pe aceeași pagină a unei eventuale enciclopedii cinematografice, iar despre viața mea nu? Astfel că orice persoană care are la activ două-trei divorțuri, patru-cinci dezamăgiri amoroase, o călătorie la mănăstirea Cozia și un conflict cu vecinul de palier, se consideră pe deplin îndreptățită să-și relateze experiența dramatică într-un scenariu și să ceară neîntîrziat filmarea lui, cu cel puțin două vedete internaționale în rolurile a cel puțin doi dintre soții îngrați, care nu i-au înțeles eroinei sufletul, aspirațiile, complexitatea interioară.

— Nu vă supărați, dar scenariul dumneavoastră nu prezintă nici un interes pentru film.

— Și de ce, mă rog? Ceea ce povestesc aici s-a întîmplat cu adevărat, dumnea-

voastră, însă, preferați tot felul de născociri... Ce, viața lui Mozart vi se pare mai interesantă? Și el a iubit o fată care...

— Dar a compus și niște simfonii.

— Eu nu pretind să-mi faceți un film muzical.

— Și de ce țineți neapărat să vă vedeți biografia pe ecran?

— N-o fac pentru mine, ci pentru omenire.

— Aveți convingerea că omenirea abia așteaptă filmul acesta?

— O, bineînțeles! Mi-am povestit viața într-un cerc de prieteni și toți mi-au spus: «ca-n filme!» Era și un regizor de film, printre ei!

— Și el ce-a spus?

— A plecat pe la jumătate. Avea oră la dentist.

— Fiindcă insistați att de mult, vă rog să-l căutați pe regizor și, dacă, prin cine știe ce minune, îl mai găsiți, povestiți-i și cealaltă jumătate. Dacă la sfîrșitul relației, regizorul de film rămîne tot regizor de film și nu-și schimbă meseria, veniți cu el aici și vă dau binecuvîntarea.

— Dar nu s-ar putea să fac eu regia filmului? Eventual să joc și rolul principal? Cine ar putea face mai bine ca mine acest film?

— Într-adevăr, nimeni.

— Acum, fiindcă s-au lămurit lucrurile, cam cît aș putea lua pe scenariu, regie și rolul principal ca sumă globală?

Dumitru SOLOMON